

SAMENWERKING G40 EN RIJK: SLIMME DUURZAME VERSTEDELIJING

Digitalisering inzetten op maatschappelijke opgaven
en kansen bieden aan het Nederlandse bedrijfsleven
maart 2021

BELANGRIJKE
NETWERKORGANISATIES
STAAN ACHTER HET PLAN
EN ER IS BREDE STEUN VAN
HET BEDRIJFSLEVEN

BEDRIJFSLEVEN

Het bedrijfsleven heeft brede steun uitgesproken voor dit aanbod en schaart zich achter de plannen.

CITY DEAL

De City Deal 'Een slimme stad, zo doe je dat'* beschouwt dit voorstel van de G40 in lijn met haar ambities en ondersteunt dit initiatief van harte. Dit geldt ook voor de Future City Foundation.

Agenda
Stad

* De City Deal 'Een slimme stad, zo doe je dat' is ondertekend door 51 partijen ([Kijk voor alle partijen op: https://agendastad.nl/citydeal/een-slimme-stad-zo-doe-je-dat/](https://agendastad.nl/citydeal/een-slimme-stad-zo-doe-je-dat/)). Samen pakken de partners twaalf complexe vraagstukken op in relatie tot smart cities om deze ontwikkeling verder te brengen. Kijk ook op <https://future-city.nl/> voor meer informatie.

PARTNERS NETWERK

Partners vanuit het netwerk, zoals VNG, G4/5, M50, P10 en K80 gebruiken dit aanbod bij de vorming van de gezamenlijke uitvoeringsagenda.

SAMENVATTING VAN HET AANBOD

6

PROBLEEMSTELLING EN OBSERVATIES

10

VOORGESTELDE AANPAK EN UITWERKING

18

GOVERNANCE EN VERVOLG

34

SAMENWERKING TUSSEN STEDEN EN RIJK VERSNELT SLIMME DUURZAME VERSTEDELIJING EN DE REALISATIE VAN MAATSCHAPPELIJKE HOOFDOPGAVEN

De huidige financiële druk en de versnipperde aanpak hinderen de realisatie van de hoofdopgaven. De G40 willen door samenwerking met Rijk, VNG en G4 en inzet van digitale oplossingen de uitdagingen integraal oppakken.

Huidige aanpak biedt geen soelaas

- Langdurige decentralisatie, verbreding van opgaven, vernauwing van uitvoeringsgelden en een versplinterd Rijksbeleid hebben tot een belemmerend sturingsgat en financieringstekort bij gemeenten geleid.
- De realisatie van grote maatschappelijke opgaven – klimaatadaptatie, energietransitie, woningbouw, verduurzaming mobiliteit – komt hiermee in het geding.
- Gemeenten stonden al onder financiële druk voordat de COVID-19 pandemie een verdere aanslag op middelen deed.
- Er wordt (te) weinig samengewerkt tussen gemeenten onderling, tussen gemeenten en Rijk, en met het bedrijfsleven, en er wordt (te) weinig gebruik gemaakt van digitale mogelijkheden.

Een integrale aanpak met digitalisering levert meer op en beperkt de totale investeringslast

- Door een combinatie van principes, voorwaarden en maatregelen met digitale oplossingen en opschaling in wijken en gebieden creëren we publieke waarde.
- De bouw van 1 miljoen woningen, de energietransitie, de klimaataanpak, het verduurzamen van mobiliteit en de informatiesamenleving in optimale combinaties krijgen vorm door op lokaal niveau doelconflicten tot het minimum te beperken.
- Hierdoor bespaart men in het totaal aan investeringen, met name op aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur – en wint men aan ruimtelijke kwaliteit.
- Door digitalisering kunnen inwoners van (her)ontwikkelingsgebieden meedoen in waarde-creatie en wordt vormgegeven aan de informatiesamenleving.
 - De gecoördineerde en gebiedsgerichte aanpak biedt bedrijven betere kansen om op schaal te innoveren en hiermee worden ook regionale economieën versterkt.
- Dit initiatief geeft een (internationale) impuls aan het Nederlandse bedrijfsleven – onder meer als dé stadsvernieuwer – richting Horizon Europe en New Green Deal.

Bundelen van krachten van gemeenten en Rijk en betrekken van bedrijfsleven

- Rijksprogramma's worden in samenhang, via samenwerking tussen ministeries, richting gemeentelijke netwerken gebracht, waardoor efficiëntie en effectiviteit verbeteren in de realisatie van opgaven en het rendement van daarmee gemoeide investeringen.
- Via hun onderlinge netwerken bundelen gemeenten hun krachten om slimme, digitale oplossingen op te schalen en breed uit te rollen.
- Iedereen werkt vanuit eigen kracht: G40 als versnellingspartner, G4/5 als innovatiepartner en VNG als brede verspreidingspartner.
- Samenwerking tussen Rijk en gemeenten beperkt doelconflicten tussen opgaven en verkleint het sturingsgat.
- De aanpak kan worden uitgebreid naar andere domeinen, zoals het sociale domein.
- Bedrijfsleven en koepels als FME, BTG en kennisinstellingen zijn samenwerkingspartners.

Governance structuur

- Een governance board met de G40 en het Rijk zorgt voor een effectieve sturing en dicht het sturingsgat. VNG en G4 sluiten aan en nemen hierin deel.
- Een 'lean & mean' programmabureau voor coördinatie van de uitvoering, het aanjagen van implementaties en het opschalen van toepassingen in de steden: dit bureau is van de partijen gezamenlijk.
- Het adresseren van knelpunten en het doen van voorstellen op terreinen als voorwaarden, standaarden, kennisontwikkeling en inkoop.
- Starten van implementaties in de eerste steden, tijdens de kwartiermakerfase van Q2 2021 en in 2022 in de volle breedte.

Door samenwerking en digitalisering zullen significante resultaten op de hoofdpogaven worden gerealiseerd

Maatschappelijke opgaven

Integrale digitale oplossingen zorgen onder meer voor:

- Efficiëntere inrichting van de fysieke omgeving
 - Meer ruimte voor huizen, groen, e.d. ● ● ●
 - Minder gebruik van (bouw)materiaal ● ● ●
- Alternatieve vervoersvormen zoals deelvervoer, logistieke platformen en Talking Traffic
 - Minder verkeersdruk ● ● ●
 - Lagere emissies ● ● ●
- Verbetering van de leefbaarheid
 - Minder hittestress, afvoer overtollig regenwater ● ●
 - Veiligheid, aandacht voor preventie ●
- Burgerbetrokkenheid en –participatie op de hoofdpogaven ● ● ● ● ●

● **Bouwopgave** (Nationale Omgevingsvisie NOVI, Actieagenda Wonen)

● **Verstedelijking** (Programma Verstedelijking en Wonen, Actieagenda Wonen)

● **Klimaatadaptatie** (Nationale Klimaatadaptatie Strategie NAS, European Green Deal, Klimaatakkoord, Wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering)

● **Mobiliteitstransitie** (Integraal Bereikbaarheidsbeleid, zero-emissie stadslogistiek)

● **Energietransitie** (Programma Aardgasvrije Wijken, Regionale Energiestrategie RES)

Digitalisering samenleving en economie

Digitale oplossingen brengen daarnaast:

- Economische ontwikkeling
 - Nieuwe onderzoeksmogelijkheden voor onze kennisinstellingen
 - Nieuwe business voor het Nederlandse bedrijfsleven met een groot exportpotentieel, o.a. richting Horizon Europe en New Green Deal
 - Versterken van de regionale economie en creëren van banen
- Toekomstbestendige informatiesamenleving
 - Digitalisering van alle beleids- en operationele processen
 - Digitalisering van de samenleving door opschaling van digitale toepassingen (smart city oplossingen)
 - Hyperconnectiviteit door interoperabiliteit en -connectiviteit, door (o.a.) uitrol 5G, digital twins, 3D weergave, City Command Centres
 - Voorwaarden rond privacy, ethiek, security en veilig datagebruik
- Verbinding met de burger
 - Aanpak waarin de burger centraal staat
 - Inclusie en participatie (iedereen kan digitaal meedoen)
- Lagere kosten voor infrastructuur, onderhoud en beheer. Het poolen van investeringen zal tot een lagere totale investeringslast leiden.

Sluit aan op programma's als Agenda Digitale Overheid, Nederlandse Digitaliseringsstrategie, City Deals, Regio Deals, Woondeals, NL Cyber Security Agenda.

We bundelen talent, kennis, organisaties en investeringen

We vragen een investering van het Rijk van €1 miljard

Welke investering vragen we van het Rijk?

Investeren in kennisopbouw en integrale aanpak:

- Investeren in tijd en talent, dat gaat deelnemen aan governance board, programmabureau en projecten;
- Kijken naar bruikbaarheid van bestaande instrumenten (bijv. deals) om bredere toepassing voor meerdere doelen waaronder Smart City mogelijk te maken;
- Ontwikkelen van passende financiële instrumenten voor afspraken per initiatief;
- Vertalen van impact op regelgeving naar passende regels (datagebruik, cyber security, specifieke regelgeving rond bouw, mobiliteit en energie);
- Investeren in netwerken en technologieberaden;
- Scholen van medewerkers in digitalisering en Smart City aanpak.

Financieel

Implementatie: € 600 M

Urban Data Platforms, Digital Twins, 3D Visualisatie, City Command Centers Sensing en Monitoring, toepassen nieuwe private diensten en producten, data analyses en geautomatiseerde data uitwisseling.

Organisatie: € 60 M

Rijk-regio coördinatie, inzet expertise en lokale organisatie, gezamenlijke inkoop, borging standaarden: richtlijnen/normen, regelgeving, governance.

Kennis: € 40 M

Kennisopbouw gemeenten, kennisnetwerken voor training en opleiding, onderzoek en ontwerp, incl. integrale gebiedsgerichte aanpak.

Borging: € 300 M

Kleine aanpassingen fysieke infrastructuur.

Welke investering vragen we van steden?

Investeren in kennisopbouw en integrale aanpak:

- Investeren in tijd en talent, dat gaat deelnemen aan governance board, programmabureau en projecten;
- Kijken naar bruikbaarheid van bestaande instrumenten (bijv. deals) om bredere toepassing voor meerdere doelen waaronder Smart City mogelijk te maken;
- 'In kind' door het beschikbaar stellen van mankracht en door kennis te delen op thema's als datagebruik, cybersecurity, inkoop en subsidies;
- 'In kind' door het trainen van mensen en het inzetten op projecten;
- Investeren in netwerken en technologieberaden;
- Samenwerken met kennisinstellingen voor kennisopbouw en onderzoek.

Financieel

- Passende financiële afspraken en investeringen voor lokale initiatieven waarbij per stad over nieuwbouw, mobiliteit en digitalisering de eigen bijdrage wordt vastgesteld.

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN – KLIMAATTRANSITIE, WONINGBOUW EN ANDERE MOBILITEIT – DREIGEN NIET TE WORDEN GEREALISEERD

De G40 staat achter de noodzaak om de maatschappelijke opgaven en duurzame verstedelijking te realiseren, maar gemeentelijke financiën en organisaties staan onder acute druk. De pandemie perkt de financiële ruimte verder in.

Verwacht aantal extra huizen blijft volgens EIB achter bij wat partijen beloven

10 maart 2021 05:01
Laatste update: 5 uur geleden

38 NUJij-reacties

Het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) verwacht op basis van een woensdag verschenen analyse van de verschillende verkiezingsprogramma's dat er op jaarbasis weliswaar extra woningen bij zullen komen, maar dat de door de politieke partijen beloofde extra aantallen niet gehaald worden.

Stand van Nederland - 30 juni 2020 — 14:29

Gemeenten in financieel zwaar weer: rekening komt mogelijk bij burger te liggen

Gemeenten hebben het door de coronacrisis financieel ontzettend zwaar. De uitvoering van basistaken zoals bijvoorbeeld het onderhoud van wegen komt daardoor in gevaar. In een brandbrief

Stedennetwerk G40 luidt noodklok om financiën, half miljard euro tekort

16 september 2019 05:48
Laatste update: 16 september 2019 08:12

52 NUJij-reacties

Stedennetwerk G40 meldt maandag in het AD dat gemeenten fors te weinig geld hebben om al hun taken uit te voeren. Het netwerk, bestaande uit veertig grote en middelgrote steden, zegt de komende vier jaar een half miljard euro tekort te komen.

Klimaatplannen blijken miljardenlast voor gemeenten

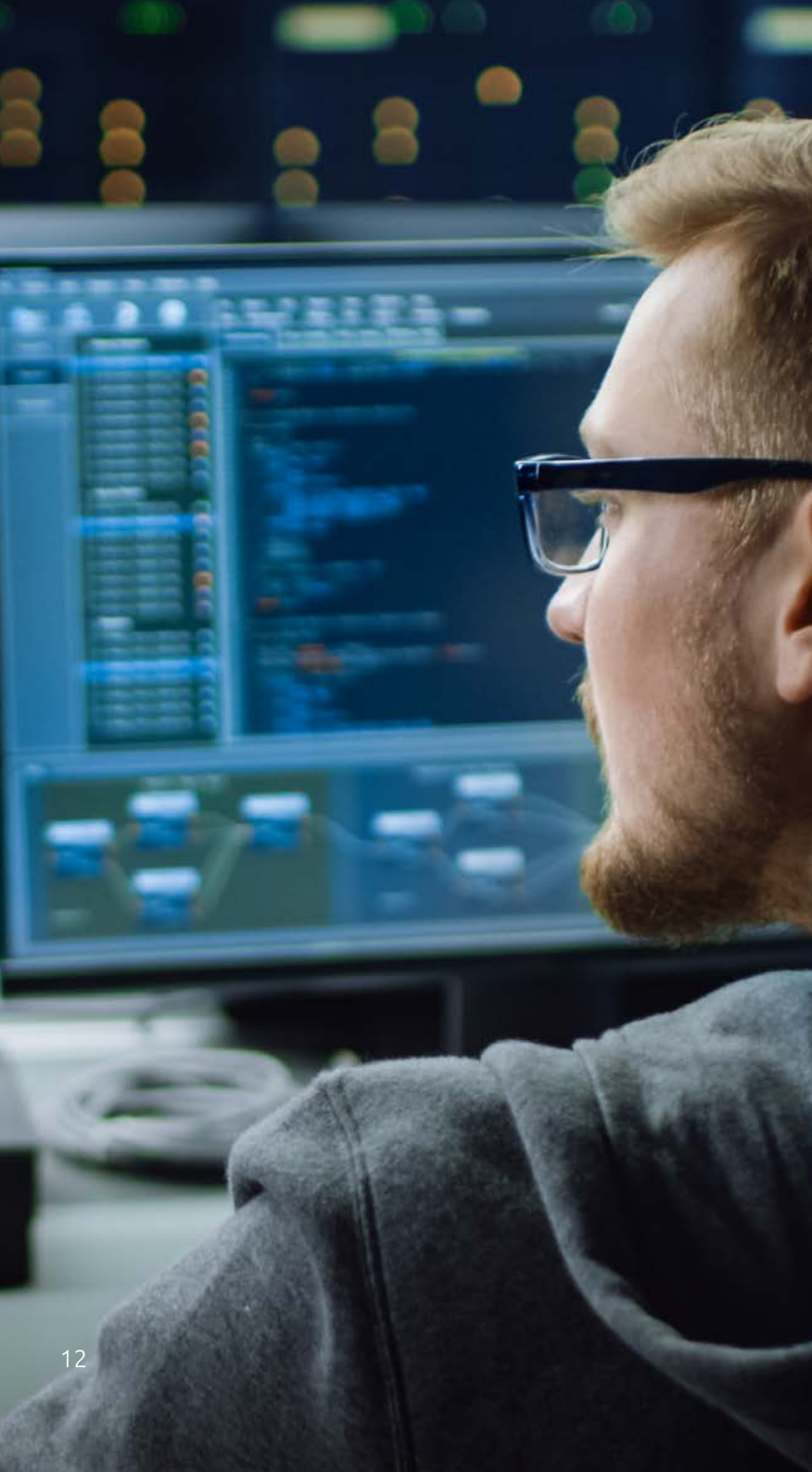
fd. Mijn nieuws Net binnen Krant Beurs Service & Contact M&A Abonneren

MILIEU EN KLIMAAT

Klimaatplannen blijken miljardenlast voor gemeenten

Oris McDonald 25 jan

Er hangt voor gemeenten een miljardenprijs aan het

DECENTRALISERING EN DE VERSNIPPERDE AANPAK HINDEREN DE REALISATIE VAN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Gevolg is een sturingsgat tussen Rijk en gemeenten. Oplossingen uit het digitale domein komen bovendien moeilijk van de grond door een aantal knelpunten zoals uit eerder G40-onderzoek is gebleken.

Oorzaak: decentralisatie	Gevolg: sturingsgat	Gevolg: financieel gat	Oorzaak: versplintering
Steeds meer uitvoerende taken zijn van het Rijk naar gemeenten gegaan. Ondertussen is bezuinigd, waardoor de gemeentelijke slagkracht onder druk is komen te staan.	Door deze transitie is een kennis- en sturingsgat ontstaan. Het Rijk bemoeit zich niet meer met de uitvoering en gemeenten zijn niet altijd in staat om beleid effectief uit te voeren.	Door deze transitie is een sterke druk op de gemeentelijke begroting ontstaan. COVID-19 vergroot de druk op financiën.	Onderzoeken* melden dat departementen eigen individuele programma's, instrumenten en afspraken hebben met gemeenten en regio's. Daarbij hebben gemeenten moeite zich te organiseren. De G40 kent ruim 440 Smart City pilots, maar werkt onvoldoende samen. Hier is veel ruimte voor verbetering. Dat bemoeilijkt een gebalanceerde uitvoering in gemeenten.

Digitale oplossingen kunnen soelaas bieden, maar worden momenteel onvoldoende snel opgeschaald en toegepast

Digitale technologieën hebben de potentie om hoofdpogaven samen te brengen en in samenhang aan te pakken¹. Binnen de G40 leeft dit besef en zijn al grote stappen gezet. Uit een eerder rapport van Capgemini² voor de G40 blijkt dat hier met ruim 440 initiatieven hard aan wordt gewerkt.

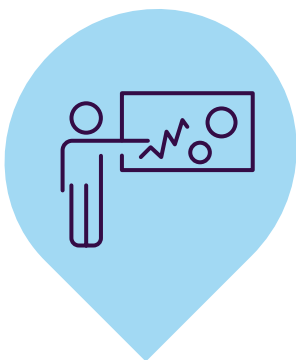
Vanwege de mogelijkheden en positieve bevindingen wil de G40 daarom digitale oplossingen gezamenlijk beter inzetten voor een slimme, effectieve aanpak van de hoofdpogaven.

Uit het rapport van de G40 blijkt dat een zestal knelpunten geadresseerd dient te worden om de volgende stap te kunnen zetten en niet alleen te experimenteren met slimme oplossingen. Zo kan ook van elkaar worden geleerd en kunnen succesvolle pilots effectief worden opgeschaald om hun impact te maximaliseren. In dit voorstel worden deze knelpunten aangepakt.

* Zie bijlage 1 voor een overzicht van beleidsrapporten die dit benadrukken.

1. Als één overheid van FNV; Rapport Brede Maatschappelijke Heroverwegingen, Ruimtelijke verkenning Nederland later 2 van PBL.

2. Rapport Smart Cities in de G40: Overzicht versnellers en knelpunten en advies.

Te weinig politiek en ambtelijk leiderschap. Daardoor te lage prioriteit voor Smart City oplossingen.

Juridische en ethische vraagstukken op het gebied van digitalisering maken bestuurders terughoudend.

Intergemeentelijke samenwerking moet beter om goede oplossingen sneller en effectiever op te schalen.

Door de complexiteit van data en cybersecurity wordt minder dan mogelijk gebruik gemaakt van data.

Cumulatieve kennisopbouw ontbreekt, waardoor kennis over de laatste ontwikkelingen achterblijft.

Geen effectief gebruik van financiering, doordat lokale bestuurders niet in staat zijn de gevolgen van financiering te overzien.

ACTIE VEREIST

De huidige werkwijze verlaagt de kans dat opgaven op het gebied van bouwen, klimaat, digitalisering, mobiliteit, energietransitie en informatiesamenleving binnen de gestelde tijdspaden worden bereikt.

Op korte termijn is een andere aanpak nodig!

DE HUIDIGE AANPAK MOET SNEL WORDEN AANGEPAST NAAR EEN INTEGRALE AANPAK, WAARBIJ INGEZET WORDT OP DIGITALISERING

Door bundeling van Rijksprogramma's richting gemeenten kan effectiever en efficiënter invulling worden gegeven aan de maatschappelijke hoofdpogaven van verstedelijking, klimaattransitie en de informatiesamenleving.

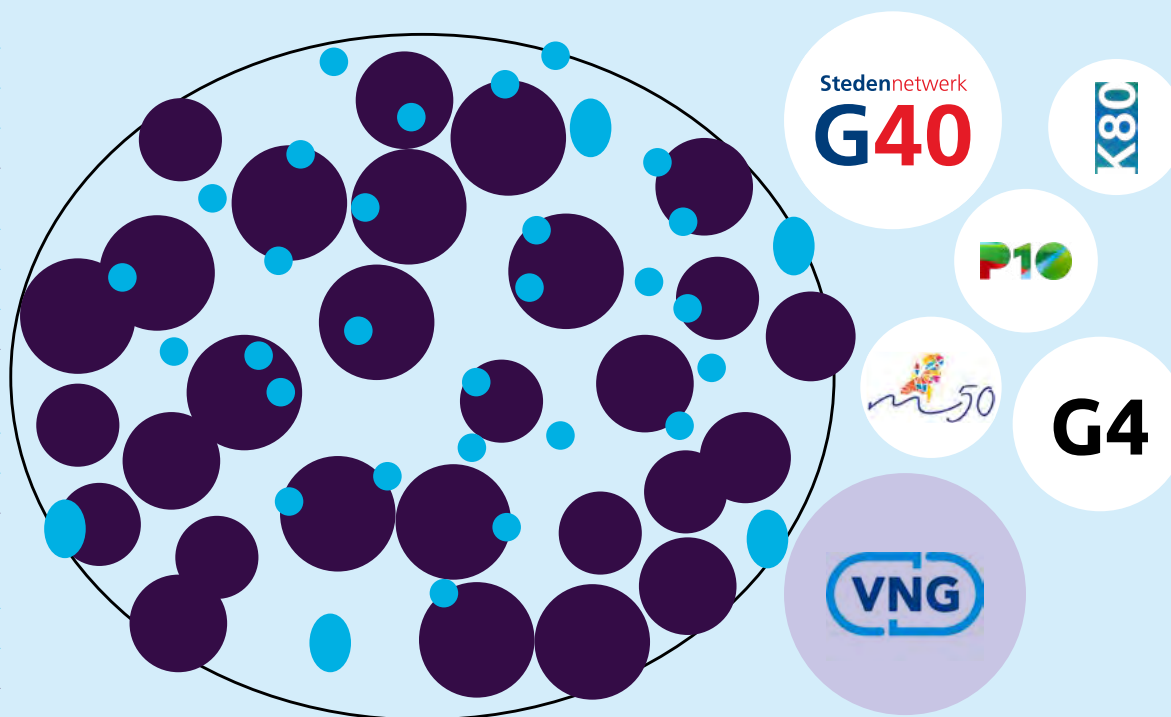
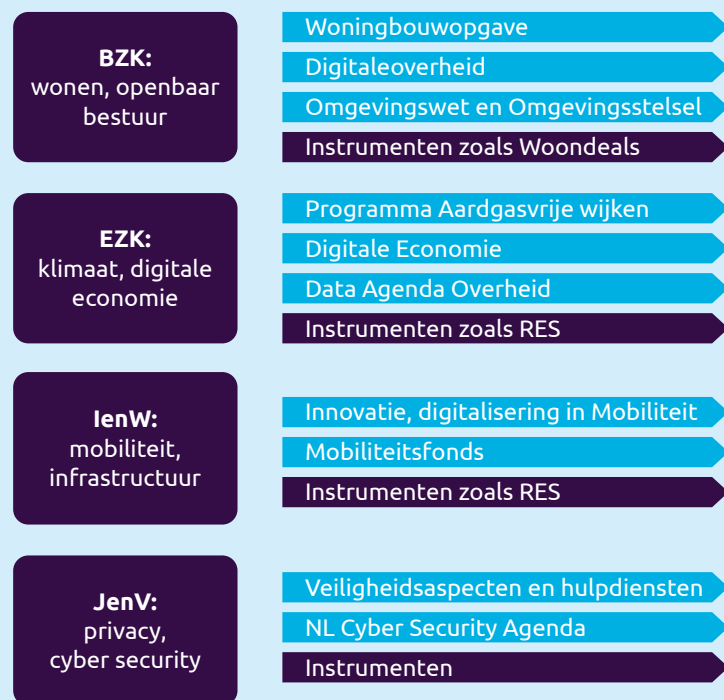
Huidige versnipperde aanpak

De beleidsprioriteiten van het Rijk worden afzonderlijk van elkaar uitgerold richting gemeenten

- Nederland heeft grote uitdagingen: regionaal economisch herstel staat centraal³, er moeten 1 miljoen woningen bijkomen én de klimaatdoelen voor 2030 moeten worden gehaald (energietransitie, CO₂ reductie, andere mobiliteit).
- De samenleving digitaliseert in hoog tempo. Het bestuur moet daarin steden leefbaar en veilig houden en zorgen dat iedereen bijdraagt en

digitaal meedoet.

- Opgaven zijn verdeeld over departementen met elk een eigen arrangement van programma's, instrumenten en financiering. Gemeenten hebben moeite met de uitvoering: samenhang ontbreekt en doelen conflicteren deels⁴.
- Verschillende adviesorganen wijzen op het gebrek aan samenhang en wijzen op de kansen door digitalisering. Zij stellen een andere aanpak voor, aangezien de huidige aanpak realisatie van doelen bemoeilijkt⁵.

3. Programma inzet kabinetsformatie 2021, VNG.

4. Als één overheid van FNV; Rapport Brede Maatschappelijke Heroverwegingen.

5. Steden maken het verschil! Strategische Agenda 2019-2022 (G40, 2019).

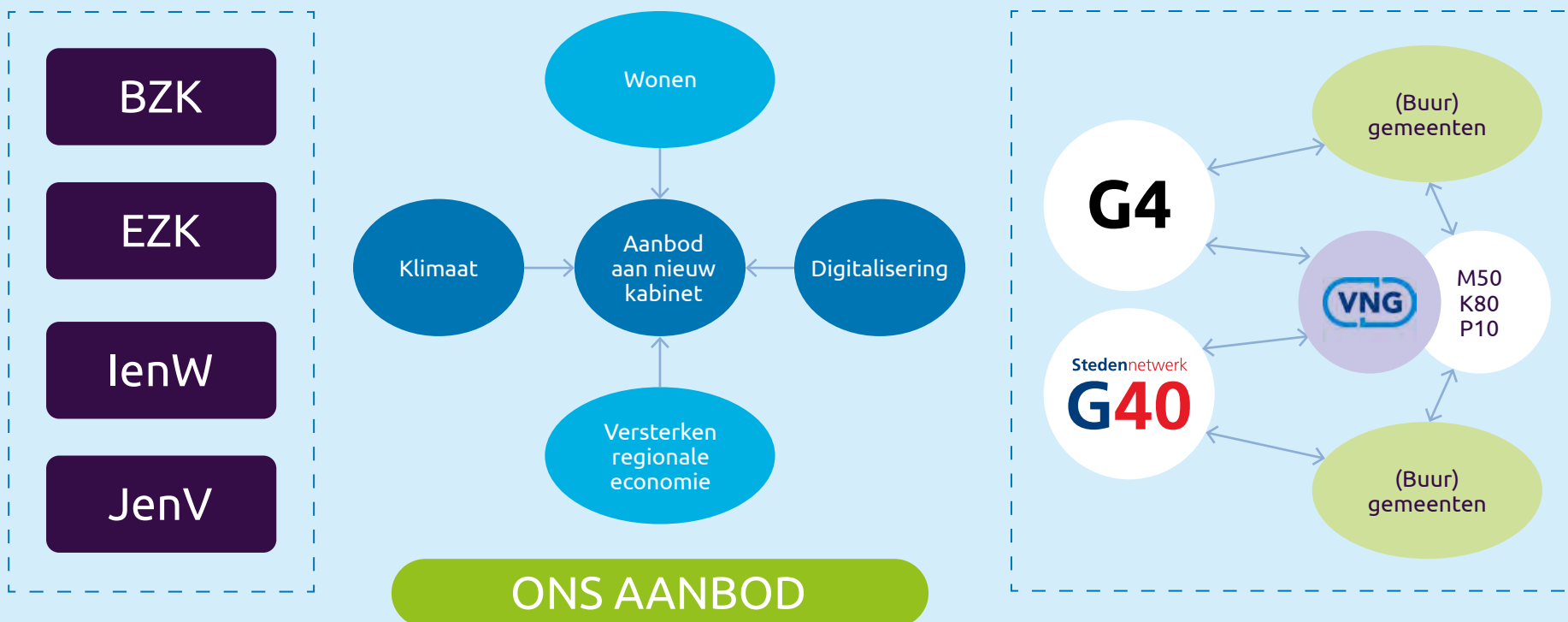
Nieuwe integrale aanpak

Een integrale aanpak voor de gezamenlijke hoofdpogaven

- In dit voorstel wordt geïnvesteerd in gezamenlijke sturing op de realisatie van maatschappelijke opgaven en kennisopbouw tussen G40 en Rijk.
- Oplossingen zijn combinaties van maatregelen, digitale en fysieke oplossingen.
- Deze aanpak zet in op uitbreiding van bestaande arrangementen als City Deals en investeert in initiatieven als digital twins, 3D visualisatie, mobiliteit, urban data platforms, 5G en gebruik van IoT en (geo)data.
- Deze aanpak biedt kansen voor het bedrijfsleven in de digitale

economie door oplossingen sneller op te schalen en geeft onderzoeksinstellingen kansen voor research.

- Afspraken worden per stad overeengekomen met het lokaal bestuur.
- Rijk en gemeenten combineren de investeringen om de transitie vorm te geven.
- G40 kan met ruim vijf miljoen inwoners flinke impact maken in de realisatie5.
- G40 en G4 kunnen buurgemeenten helpen en samen met VNG een katalysator zijn voor overige gemeenten en netwerken (M50, K80, P10).
- G40 steunt ook initiatieven als de Wooncoalitie en de Future City Foundation.

VOORGESTELDE AANPAK EN UITWERKING

DIGITALISERING INZETTEN OP MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN BIEDT NIEUWE MOGELIJKHEDEN VOOR HET CREËREN VAN PUBLIEKE WAARDE

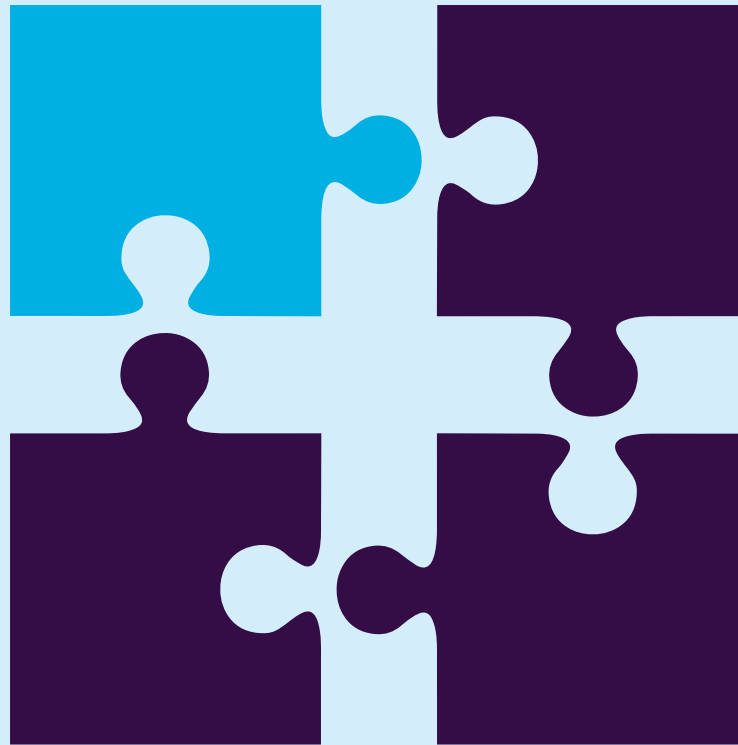
Vooraf uitdenken kan niet: het gaat erom al doende samenhangende oplossingen te ontwikkelen voor het realiseren van grote transitie. Ons aanbod aan het Rijk biedt tal van voordelen.

Datagedreven sturing voor een integrale aanpak van vraagstukken op het gebied van klimaat, energie, ecologie en mobiliteit

Geheel in lijn met de Nationale Omgevingsvisie werken steden en Rijk samen om regie te voeren op grote maatschappelijke opgaven en zo de grote transities vorm te geven.

Grip op transities en informatiesamenleving door inwoners centraal te stellen en te betrekken

Vormgeven van transities op het gebied van klimaat, energie, mobiliteit en digitalisering doen we in daily urban systems (DUS): het gebied rond een stad waar dagelijkse woon-werkverplaatsingen zich afspelen. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak met partijen die daarin actief zijn, ofwel een aanpak waarbij inwoners en gebruikers van het gebied centraal staan: geen smart city oplossingen voor inwoners zonder inwoners. Door inwoners te betrekken, wordt vorm gegeven aan de informatiesamenleving. Zo krijgen we grip op deze transities.

Opschalen van digitale oplossingen versterkt de regionale economie en het Nederlandse bedrijfsleven en zorgt voor nieuwe werkgelegenheid

Door digitale en duurzame oplossingen met de G40 op te schalen, wordt de pilot-fase verlaten en krijgt het Nederlandse bedrijfsleven ook in de digitale economie kansen op nieuwe business modellen. Via de G40 kunnen digitale en technische oplossingen worden gestandaardiseerd en opgeschaald. Zo ontstaan ook exportkansen. En natuurlijk levert dit ook nieuwe banen op.

Opvangen van gevolgen van COVID: lagere totale investeringen wanneer G40 en Rijk samenwerken

Covid heeft een diepe impact (gehad) op onze fysieke en geestelijke gezondheid: de 'digital divide' is voor de toch al kwetsbare groepen groter geworden en onze economie heeft stevige klappen gehad. Overheden hebben hun financiële positie uitgehold zien worden. De G40 stellen voor om investeringen te combineren. Verwachting is dat daarmee de gezamenlijke investeringslast lager zal zijn, dan via individuele programma's per departement per opgave en geïsoleerde lokale investeringen per stad.

INWONERS KRIJGEN IN DEZE AANPAK EEN ACTIEVE EN CENTRALE ROL BIJ HET (HER)ONTWIKKELEN VAN GEBIEDEN: ZO ONTSTAAT DRAAGVLAK

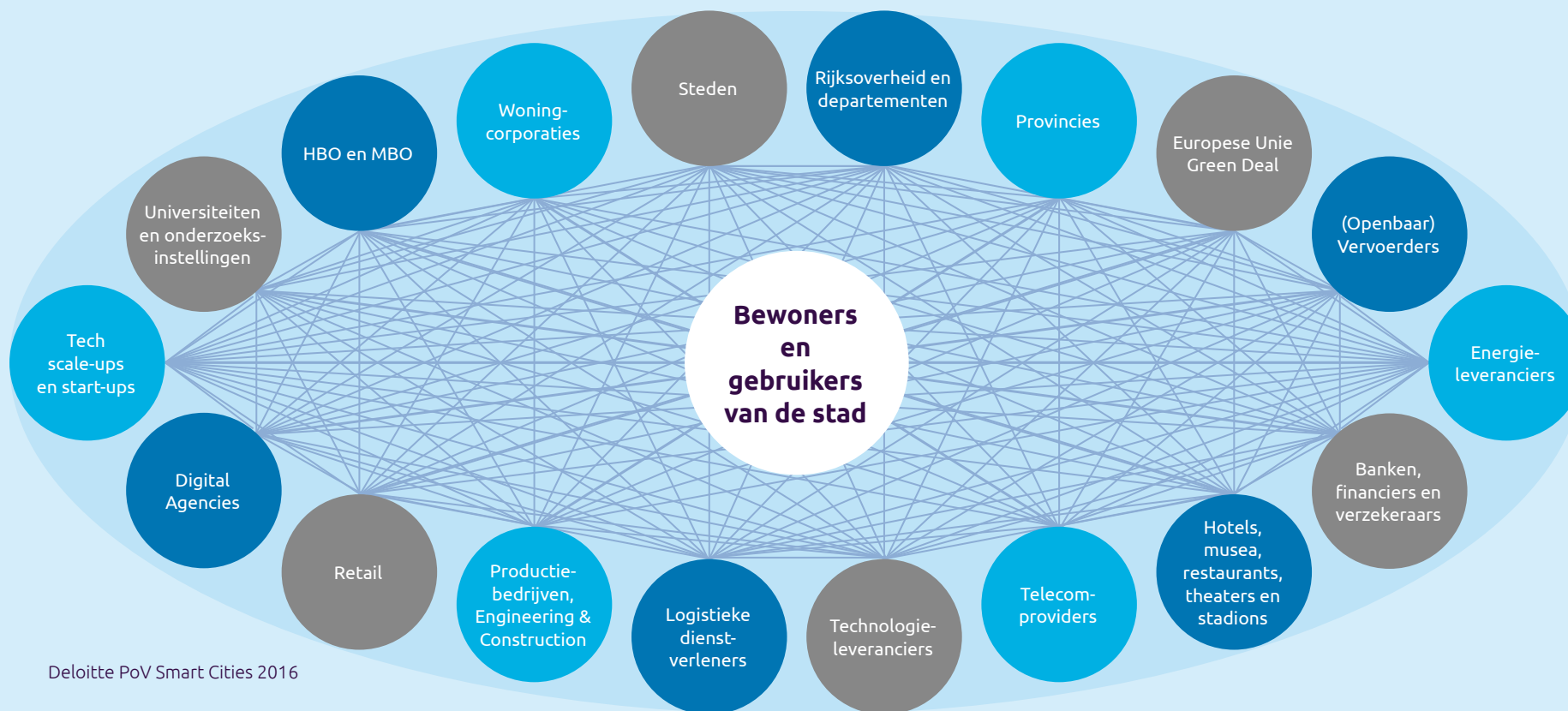
Een participatieve democratie verhoogt het draagvlak en helpt de informatiesamenleving op te bouwen. Vragen over security, ethiek en technologie worden opgepakt en er wordt gewerkt aan spelregels voor verantwoord datagebruik.

Publieke waarde

Publieke waarde ontwikkelen

Samenwerking is slechts een middel om publieke waarde te ontwikkelen ten tijde van grote transitie. Een aanpak als Future Design uit Japan geeft goede resultaten: met bewoners en gebruikers wordt gekeken naar de lange termijn: zouden onze (klein)kinderen dit ook wenselijk vinden. Daarin komen ook privacy, security en ethische aspecten aan de orde. Met deze aanpak worden gezamenlijk de gewenste publieke waarden op

lange termijn vormgegeven. Noch het Rijk, noch departementen of steden kunnen dit alleen. Visies op de informatiesamenleving worden ontwikkeld in interactie met burgers en overheden. Het betrekken van (potentiële) bewoners en gebruikers zorgt voor democratisch draagvlak en heeft zich al bewezen bij het ontwikkelen van wijken en nieuwe digitale oplossingen. Daarbij gaat het om leefbare, duurzame en veilige wijken. De oplossingen die zo worden ontwikkeld, zullen schaalbaar blijken.

Deloitte PoV Smart Cities 2016

Burger centraal

Ontwikkelen met de burger, bewoner en gebruiker centraal

Het vertrouwen van inwoners in de overheid heeft de afgelopen jaren een aantal stevige deuken opgelopen. Om dit vertrouwen te herstellen, is de urgente opgave om inwoners meer centraal te stellen in de uitvoeringsketens. Oplossingen dienen de burger of gebruiker centraal te stellen en dus samen met inwoners en gebruikers te worden ontwikkeld. Dit levert beter werkende en beter geaccepteerde oplossingen op. Een concreet voorbeeld is het project 'Klimaatstraat Apeldoorn', zoals uitgewerkt op pagina 30. De burger is daarbij geen passieve klant die testen ondergaat, maar een actieve participant. Veel bewoners zijn als buurtbewoner betrokken bij hun wijk. Daaraan dragen ze graag actief bij, ook zonder overheidshandelen. De bewoner kan ook een partner van de stad zijn in het bedenken en leveren van oplossingen (prosumer). Denk aan zonnepanelen en microgrids of buurtbewoners die samen vervoersmiddelen delen en daarvoor parkeervergunningen en –plekken inleveren in ruil voor meer ruimte op straat. Dus innoveren in daily urban systems, met partijen die daarin actief zijn.

Model J. Hiemstra (2003)

DIGITALE OF SMART CITY OPLOSSINGEN BIEDEN BIJ UITSTEK KANSEN OM HOOFDOPGAVEN AAN TE PAKKEN EN ZIJN ESSENTIEEL IN ONS AANBOD

Voorbeelden van digitale mobiliteitsoplossingen bij nieuwbouw en Talking Traffic laten zien dat de impact van deze oplossingen groot is en dat deze kunnen zorgen voor aanzienlijke baten, wanneer ze op nationale schaal worden uitgerold.

Smart Cities

Een Smart City wordt door de VN gedefinieerd als *“Een innovatieve stad die informatie- en communicatietechnologie toepast samen met andere middelen om de kwaliteit van leven, efficiëntie van stedelijke diensten en services en concurrentiekracht te verbeteren en om te behoeften van huidige en toekomstige generaties op economische, sociale, milieu- en culturele aspecten.”*

Smart City initiatieven zijn geen ICT-projecten zoals uit de VN definitie blijkt. Ze verdienen bestuurlijke aandacht. Digitalisering en Smart City oplossingen kunnen een grote bijdrage leveren aan de hoofdpogaven wanneer deze in samenhang worden opgepakt. Zo kan Nederland steviger en sterker uit de crisis komen. De impact van Smart City initiatieven wordt hieronder en op de volgende bladzijde weergegeven. Nadere onderbouwing is beschikbaar bij de G40.

Voorbeeld: digitale mobiliteitsoplossingen nieuwbouwwijk

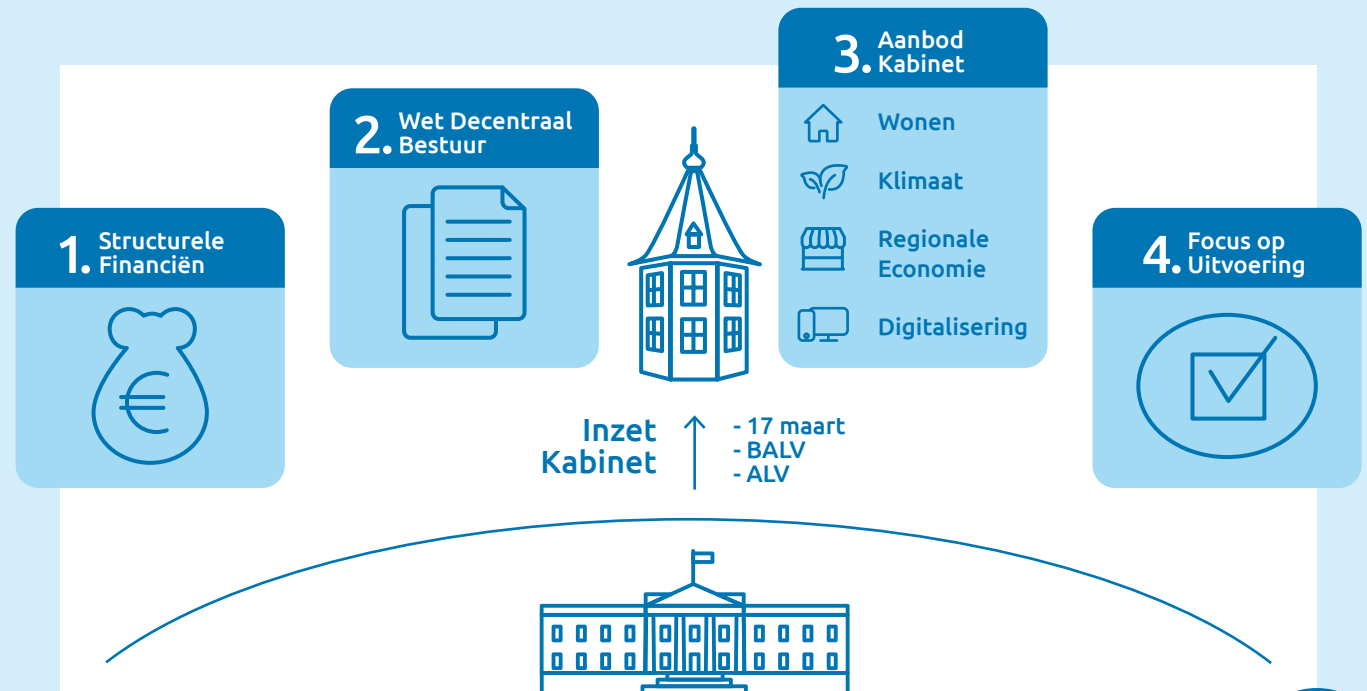
Integratie deelmobiliteit, MaaS, mobility hubs en stadslogistieke platformen bij de aanleg van een nieuwbouwwijk.

Impact op jaarbasis, nationaal (uitwerking verkrijgbaar bij G40):

- Besparing beheer en onderhoud lokale wegennet: EUR 73 miljoen
- Bespaard ruimtebeslag: 2 miljoen m²
- Vermindering uitstoot CO₂: 236 kTon
- Vermindering doden agv verkeer en luchtvervuiling – niet gekwantificeerd
- Besparing bouwkosten – niet gekwantificeerd.

Concreet aanbod van G40 aan Kabinet (uitwerking VNG aanbod)

Samen met partners van decentrale overheden, IPO en UvW doet de VNG in haar programma-inzet richting kabinetsformatie 2021⁶ **een aanbod aan het kabinet op vier inhoudelijke dossiers: wonen, klimaat, regionale economie en digitalisering, met een focus op uitvoerbaarheid.** Dit G40 voorstel is een verdiepende uitwerking van de inzet van VNG en het rapport Krachtig Groen Herstel van Nederland⁷ door de inzet van Smart City oplossingen in combinatie met maatregelen bij de hoofdogaven in één concrete integrale aanpak. Hierdoor worden beleid en uitvoering van gezamenlijke overheden samen opgepakt. In latere slides krijgt dit voorstel handen en voeten met behulp van concrete voorbeelden.

Voorbeeld: Talking Traffic

Landelijke uitrol van slimme verkeerslichten met o.a. informatiediensten voor weggebruikers en prioriteit voor hulpdiensten (en evt. fietsers).

Impact op jaarbasis, nationaal (uitwerking verkrijgbaar bij G40):

- Minder tijdsverlies automobilisten: 467 duizend voertuigverliesuren
- Besparing op brandstof: 17 miljoen liter
- Vermindering emissies
- Snellere aanrijtiden hulpdiensten en afname ongelukken met nood- en hulpdiensten.

6. Programma inzet kabinetsformatie 2021 (VNG).

7. Krachtig Groen Herstel van Nederland (VNG, IPO, UvW, 2021).

MET SIMPELE PRINCIPES EN SMART CITY TOEPASSINGEN WORDEN GROTE BATEN GEREALISEERD BIJ EEN INTEGRALE AANPAK

Door bestaande initiatieven zoals de City Deals te verrijken en verbreden, kan de impact worden vergroot.

Een slimme wijk zorgt voor grote baten

Spoor 3 en 4 van de VNG Agenda 2021 sturen op een samenwerking op het gebied van klimaat, wonen, regionale economie en digitalisering met de focus op de uitvoering hiervan. Smart City initiatieven zorgen voor een concrete uitwerking van deze Agenda⁸ en kunnen de implementatie ervan versnellen.

De slimme wijk is een voorbeeld waarbij ontwikkelprincipes in samenhang met digitale oplossingen leiden tot grote maatschappelijke baten en lagere kosten voor infrastructuur.

Ontwikkelprincipes als lagere parkeernormen, maximaal verdichten en vergroenen, lokaal opwekken van energie en het combineren van klimaatadaptatievoorzieningen met digitale oplossingen maken het mogelijk minder dure en belastende fysieke oplossingen te ontwikkelen. Dat betekent een lagere investeringslast, terwijl aanzienlijke baten worden behaald: hogere kwaliteit van leven, lagere ecologische voetafdruk, digitalisering van de economie, meer veerkracht en daarmee hogere een kosteneffectiviteit.

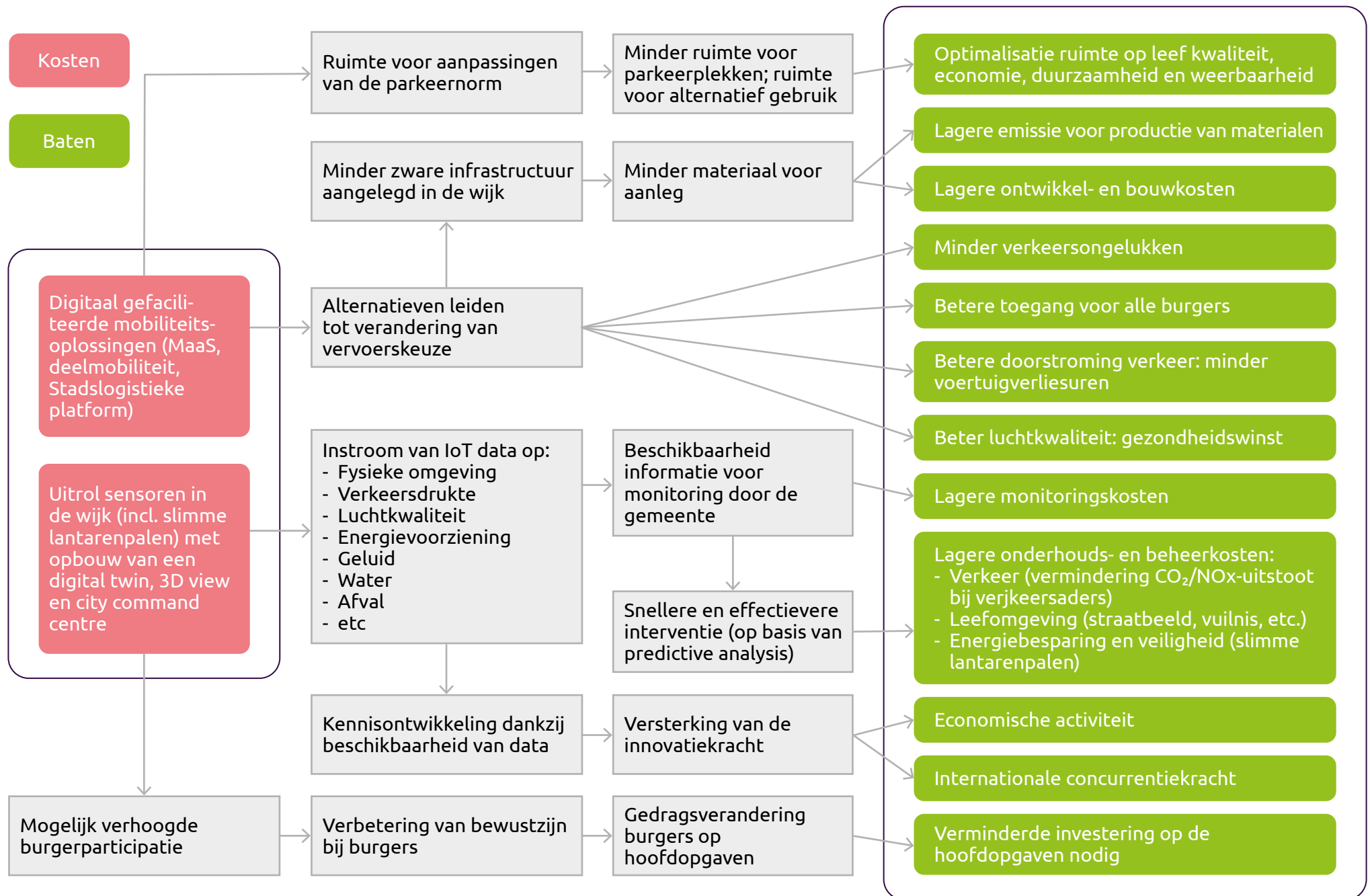
Met digitale oplossingen als urban data platforms, digital twins, 3D views en city command centers kan de stad digitaal worden weergegeven met data uit IoT (sensoren, camera's, microfoon, etc), eigen systemen en basisregistraties. Ook (geo-)data van partners (Kadaster, KNMI), leveranciers (energie, verkeer, demografische samenstelling etc.) en data waarover bewoners beschikken, kunnen via data blending (citizen science) worden gebruikt binnen de kaders van AVG en security. Dit biedt mogelijkheden zoals:

- Simuleren van beleidsopties, plannen van voorzieningen, omgaan met incidenten etc. Bewoners kunnen actief meedenken en hebben betere inzichten in gemaakte keuzes.
- Realtime monitoren en ingrijpen bij drukte, incidenten of slechte luchtkwaliteit. Dit beperkt uitstoot en kosten, verbetert doorstroming etc.
- Organiseren van Mobility as a Service (MaaS) als een alternatief dat helpt parkeerplekken te reduceren.

Europese initiatieven als Urban Digital Twins for Mobility en het pan-Europese Mobility Operating System (UMOS) zijn hierin ook zeer bruikbaar.

8. <https://vng.nl/artikelen/programma-inzet-kabinetsformatie-2021>

BINNEN DE G40 ONTSTAAN SMART CITY INITIATIEVEN MET EEN GROTE POTENTIËLE IMPACT, WANNEER DEZE LANDELIJK WORDEN OPGESCHAALD

De G40 geven met slimme oplossingen invulling aan de aanpak van de hoofdopgaven op het gebied van onder meer wonen, klimaat en mobiliteit. Ook initiatieven in het sociaal domein worden opgeschaald.

Een app die de verkeersdoorstroming bevordert door een signaal te zenden naar slimme verkeerslichten en er zo voor zorgt dat fietsers sneller groen licht krijgen.

Bewoners en gemeenten combineren hun data en verzamelen dit in een dashboard om zo gezamenlijk de wijk slimmer te besturen. Met de hulp van data blending is een tool ontwikkeld. De algoritmen zijn gepubliceerd na peer review in wetenschappelijke tijdschriften.

In samenwerking met woningcorporaties en bewoners worden 100 bomen geplant op locaties waar bomen het meest bijdragen aan het terugdringen van hittestress. Bomen zorgen voor verkoeling, wateropvang, filtering van de lucht én opslag van CO₂.

Systeem waar informatie over de bevolking tot op straatniveau nauwkeurig wordt verzameld. Hierdoor kan bij problemen gericht en onderbouwd worden ingegrepen.

Preventie Jeugdzorg is een algoritme dat is ontwikkeld in samenwerking met het CBS voor het preventief identificeren en begeleiden van jongeren met het risico om in aanraking te komen met Jeugdzorg.

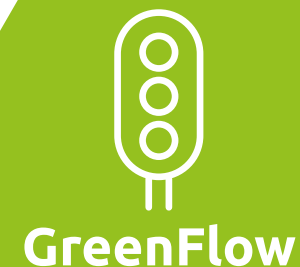

Klimaatstraat Apeldoorn is een binnenstedelijk testlab waarin bewoners, ondernemers en de gemeente samen dingen uitproberen, nieuwe dingen toevoegen en het effect hiervan meten. Door te meten wordt gekeken wat werkt en worden beleidsplannen bijgeschaafd of opgeschaald.

**Digital
Warehouse**

Online platform dat is gelanceerd in coronatijd. Het winkelaanbod van lokale ondernemers wordt online weergegeven, waarmee ondernemers een steuntje in de rug krijgen en geholpen worden om online zichtbaar te zijn.

GreenFlow for BlueLights is een project voor prioritering van nood- en hulpdiensten bij slimme verkeerslichten. Door deze techniek kunnen nood- en hulpdiensten veiliger doorrijden en neemt het aantal ongevallen waarbij zij betrokken zijn, af.

DRIE VERSNELLINGSSTRATEGIEËN VOOR DE OPSCHALING VAN SLIMME OPLOSSINGEN DRAGEN BIJ AAN HET REALISEREN VAN GROTE AMBITIES

Toepassing van wetenschappelijk gevalideerde Smart City opschalingsstrategieën⁹ moet bijdragen aan het realiseren van grote gezamenlijke ambities. Hiermee maken we de stap van pilot naar impact.

9. Van Winden & Van den Buuse (2017).

Replicatie: impactvolle oplossingen breed overnemen door deel G40

- Er wordt een catalogus gemaakt van impactvolle, digitale oplossingen. Dit zijn oplossingen die bewezen hebben substantieel bij te dragen aan bijv. het verminderen van emissies, het verbeteren van veiligheid en participatie en het doen toenemen van de waterafvoer etc., en de potentie hebben tot het bereiken van schaalectonomieën⁹.
- Deze worden door 25% van de G40 op grote schaal overgenomen in de komende vier jaar.
- Niet alle steden hoeven alle oplossingen over te nemen. Uitdagingen, prioriteiten en investeringsruimte verschillen per stad.
- Co-financiering met het Rijk wordt vastgesteld per oplossing en aantal toepassingen.
- Toepassingen als Talking Traffic zijn ten aanzien van hun impact elders in het rapport beschreven.
- Breed uitrollen van digital twins, waarbij wordt samengewerkt met bijv. KNMI, RIVM en Kadaster. Ook urban data platforms, deelfervoer etc. komen in aanmerking.

Expansie: integrale deal per stad met een forse woningbouwopgave

- Er komt een ontwikkelteam dat met steden werkt aan de samenstelling van het meest optimale pakket van fysieke, digitale en regelstellende oplossingen om zoveel mogelijk gezamenlijke beleidsdoelen van deze steden en het Rijk te realiseren, in lijn met de gezamenlijke visie en ambitie.
- Nieuwbouw en herontwikkeling worden in samenwerking gerealiseerd. Zo worden (toekomstige) bewoners betrokken bij vormgeving en besluitvorming van projecten (informatiesamenleving).
- Eisen (voorbeeld): circulair bouwen, lage parkeernorm, vrijvallende grond voor groen en zo nodig woonruimte, inzet van digital twins, 3D visualisaties, watermanagement, toepassing Talking Traffic, MaaS en City Hubs & Logistics etc.
- Cofinanciering door het Rijk is afhankelijk van de in te boeken winst.

Uitrol: G40 pilots in meerdere steden tegelijk

- Omdat zich steeds weer nieuwe vraagstukken voordoen, blijven ook de G40 innoveren en investeren in nieuwe Smart City toepassingen.
- Binnen het samenwerkingsprogramma komen alleen innovaties voor gezamenlijke financiering in aanmerking, wanneer deze aan een aantal eisen voldoen:
 - Citizen participation maakt standaard deel uit van de pilot;
 - Pilot in meerdere steden tegelijk om schaalbaarheid te toetsen;
 - Pilot heeft impact op 2 of meer cross-departementale doelstellingen;
 - Oplossingen zijn digitaal, privacy by design, secure by design.

VIA GEMEENTELIJKE NETWERKEN BUNDELEN GEMEENTEN HUN KRACHTEN EN ZORGEN ZIJ VOOR OPSCHALING VAN SLIMME OPLOSSINGEN

De G40 is de versnellingspartner voor het Rijk voor het realiseren van slimme oplossingen door heel Nederland. De kracht van G4/5 ligt in innoveren, VNG en overige netwerken kunnen zorgen voor snelle verspreiding.

G40

De G40 is met haar ruim vijf miljoen inwoners, verwachte bevolkingsgroei van 10% (tov 7% landelijk) richting 2050 en relatief hoog percentage (22% tov 19% landelijk) aan snel groeiende bedrijven een belangrijke motor van de Nederlandse economie¹⁰. De kracht van de G40 ligt in de overzichtelijke organisatie en problematiek, en de kortere besluitvormingslijnen. Door haar relatief overzichtelijke complexiteit kan de G40 bij realisatie gezamenlijk zorgen voor synergie tussen beleidsprioriteiten.

Steden innoveren vaak digitaal op 1 of 2 focusgebieden. Dat maakt deze steden geschikt om goede digitale oplossingen op te schalen en beperkt en specifiek te innoveren. Kennisopbouw kan door onderlinge samenwerking worden vergroot. Een deel van de G40 werkt al samen met de G5 op de Smart City focusgebieden. Door meer samenwerking onderling en met de Rijksoverheid kan de G40 de motor zijn voor het opschalen van digitale oplossingen door deze bijvoorbeeld bij gebiedsontwikkeling toe te passen en zo implementatie te versnellen. Door goed samen te werken met het Nederlandse bedrijfsleven kan de G40 hen een boost geven in nieuwe business.

**G4/
G5**

De kracht van de G4/G5 zit in Smart City innovatie op complexe grootstedelijke vraagstukken, de informatiesamenleving, inclusiviteit en participatie langs de lijnen van de Nederlandse Smart City strategie. Problemen worden in de G5 vaak als eerste gesignaleerd en er is meer kennis en capaciteit. Zij brengen ideeën vaak als eerste tot beleid en ontwikkelen Minimum Viable Products die kunnen worden opgeschaald

in de G40. Denk aan initiatieven zoals de Amsterdamse Datastrategie, de Digitale Principes (ontwikkeld in Eindhoven en verspreid via de VNG), Smart Lightning (Eindhoven), MaaS-pilots in de G5, het Resilience Programma (Rotterdam), Cyberveiligheid (Den Haag) en Health (Utrecht), die in andere gemeenten kunnen opschalen.

VNG

VNG is de brug tussen groepen gemeenten onderling en versterkt die onderlinge samenwerking, stemt af met Rijk en provincies op het gebied

van Smart City en digitalisering, en verspreidt goede voorbeelden ook in de richting van andere leden.

10. Steden maken het verschil! Strategische Agenda 2019-2022 (G40, 2019).

**P10,
M50,
K80**

P10, M50, K80 en overige gemeenten halen via VNG kennis op om kaders en beleid te implementeren op het gebied van de informatiesamenleving en digitalisering. Bij bouwopgaven,

onderhoud en beheer kunnen ze geschikte oplossingen kiezen uit de solution catalogus.

**IPO,
UvW**

Gemeenten trekken op relevante onderwerpen nauw op met provincies (IPO) en waterschappen (UvW), zoals blijkt uit het rapport Krachtig

Groen Herstel van Nederland dat gezamenlijk is opgesteld. Zij kunnen waar nodig direct worden betrokken.

GOEDE INNOVATIES VANUIT DE G5 KUNNEN WORDEN OPGESCHAALD, VNG HEEFT EEN BRUGFUNCTIE RICHTING ANDERE GEMEENTEN

In de eerdere Smart City Strategie zijn de G5 op thema's leidend en innoverend. Deze innovaties kunnen via VNG en G40 worden opgeschaald naar andere gemeenten. Dit bespaart kosten en energie en heeft snel impact.

Data Strategie Amsterdam

Impact Coalitie Safety en Security

Principes Digitale Samenleving VNG

Wat houdt het in?

Een strategie voor het borgen van basale mensenrechten zoals veiligheid en inclusiviteit in de online wereld. Door middel van beleid, wet- en regelgeving, en samenwerkingen met publieke en private partijen worden twee beleidsprioriteiten nagestreefd.

1. Amsterdammers krijgen zeggenschap over hun data.
2. Data *over* de stad zijn *voor* de stad: deze data is dus toegankelijk voor gemeente, bewoners en bestuurders.

In de Impact Coalitie willen gemeenten en politie van elkaar leren over veiligheid in de openbare ruimte met slimme oplossingen. Ook cybersecurity en ethische vraagstukken horen hierbij. Gemeentelijke Living Labs worden ingezet om te experimenteren op het gebied van veiligheid. Voorbeelden van oplossingen voortkomend uit eze coalitie zijn crowdmanagement tijdens corona en het toepassen van sensoren voor veiligheid in de stad. Oplossingen zijn uiteindelijk bedoeld voor heel Nederland.

De werkgroep 'Principes voor de digitale samenleving' heeft op basis van ervaringen in steden als Amsterdam en Eindhoven vier "Principes voor de digitale stad" geformuleerd, die een gemeenschappelijk kader vormen voor alle gemeenten als het gaat om de omgang met digitalisering van de openbare ruimte door henzelf én andere partijen. De principes gaan over de doelen van digitale infrastructuur, de rol van de overheid, technologie en duidelijkheid over privacy en gegevens.

Resultaat

Meer zeggenschap en veiligheid voor burgers in relatie tot data en een breder gebruik van databronnen voor overheden.

Vanuit Living Labs ontstaan nieuwe oplossingen die direct gevalideerd worden door het experiment. Dit zorgt voor oplossingen met impact die aansluiten bij de safety en security doelstelling.

Ervaringen worden omgezet in concrete verbeteringen voor het gebruik van digitale technologie in de publieke ruimte.

Schaalbaarheid

Beleidsstukken, strategieën en 'lessons learned' van gemeente Amsterdam kunnen vertaald worden naar andere gemeenten om breder te zorgen voor een veilige en inclusieve online omgeving voor burgers.

Meer partijen en gemeenten kunnen aansluiten bij de ontwikkeling van oplossingen in gemeentelijke Living Labs. Oplossingen kunnen daarnaast in andere gemeenten worden gekopieerd. Crowd management tijdens corona is zo'n voorbeeld dat na validatie in meerdere steden kan worden gekopieerd.

De kennis vanuit steden vormt de basis voor de ontwikkeling van een kennisnetwerk. De principes zijn overgenomen door diverse andere gemeenten en gezamenlijk worden deze opgeschaald door het bundelen van expertise en het doorontwikkelen van standaarden, door het combineren van kennis.

VOOR EFFECTIEVE STURING STELLEN WE EEN INTERBESTUURLIJKE GOVERNANCE STRUCTUUR VOOR, WAARAAN RIJK EN G40 DEELNEMEN

Een multi-level governance tussen de G40 en het Rijk zorgt voor een effectieve sturing¹¹ en dicht het sturingsgat.

11. Effectief Sturen met Multi-level Governance: Snel en slim schakelen tussen schalen, NSOB, 2018.

Wethouders G40, wethouder
namens G4 en voorzitter Commissie
Informatiesamenleving VNG

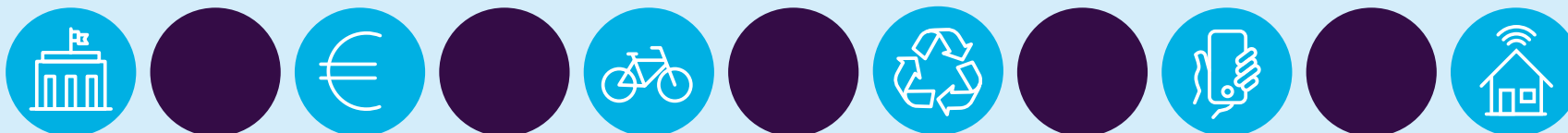

Bestuurlijk overleg

Bewindspersonen Rijk

Lokaal bestuur: wethouders van G40 koplopergemeenten en G4 en commissievoorzitter informatiesamenleving VNG

Het Rijk wordt vertegenwoordigd door directeuren-generaal van de ministeries BZK, IenW, EZK en JenV

Binnen de G40 werken zes koplopergemeenten met andere steden samen aan specifieke thema's

Smart Governance – **Zwolle**

Smart Environment – **Amersfoort**

Smart Economy – **Helmond**

Smart Citizen – **Heerlen**

Smart Mobility – **Apeldoorn**

Smart Living – **Dordrecht**

Programmabureau

Advisory Board Digitalisering en Innovatie
Afstemming met bedrijfsleven en kennisinstellingen

Governance Board

- We stellen een interbestuurlijk overleg voor tussen wethouders van G40, een wethouder namens G4, de VNG Commissievoorzitter Digitale Samenleving en verantwoordelijke bewindspersonen op Rijksniveau.
- Daaronder stellen we een governance board voor, die verantwoordelijk is voor de gezamenlijke sturing op de realisatie van de doelen van deze samenwerking tussen steden en Rijk. te ontwikkelen en gesignaleerde knelpunten op te lossen. De governance board beoordeelt en verrijkt de reeds beschikbare instrumenten om zo meer effect te sorteren, de effectiviteit van investeringen te verhogen en uitrolstrategieën op te stellen.
- De governance board zou kunnen bestaan uit enkele wethouders uit koplopergemeenten binnen G40 en G4. Vanuit het Rijk nemen relevante DG's (directeuren-generaal) vanuit BZK, IenW, EZK en JenV deel. Dit is uit te breiden naar andere departementen, bijvoorbeeld wanneer het sociaal domein aanhaakt.

Advisory Board Digitalisering en Innovatie

- We suggereren voorts een advisory board in te stellen, waarin afstemming plaatsvindt met partners vanuit het bedrijfsleven (FME, BTG, Connekt) en de kenniswereld. Doel is om over nieuwe technologieën, voorwaarden, kansen en barrières, opschalingsmethoden en nieuwe werkwijzen, kennisopbouw en –uitwisseling, research, financiering etc.

Ons staat een werkwijze zoals bij het Programma Beter Benutten voor ogen. Het bureau werkt voor de gezamenlijke partijen.

Programmabureau voor samenwerkende partijen

- De board wordt ondersteund door een programmabureau. Mogelijke taken zijn: het stimuleren van voortgang en het werven van steden voor deze aanpak, het opbouwen van kennis, het bijhouden van de portfolio aan projecten en oplossingen, het borgen van standaardisatie, het zorgen voor overleg met bedrijfsleven en kennisinstellingen, het maken van een catalogus van geschikte oplossingen en het opstellen van mantelovereenkomsten. Smart City oplossingen kunnen zo sneller worden opgeschaald naar andere gemeenten.

HET PROGRAMMABUREAU COÖRDINEERT DE UITVOERING EN JAAGT SAMEN MET DE NETWERKEN HET OPSCHALEN VAN TOEPASSINGEN AAN

Tot de taken van het programmabureau behoort ook het adresseren van eerder geconstateerde knelpunten en het doen van voorstellen om deze weg te nemen, zoals standaardiseren, kennisontwikkeling en inkoop.

Programma- bureau

Implementaties aanjagen

Het gezamenlijk implementeren van Smart City toepassingen over gemeentegrenzen heen voor de aanpak van de hoofdpogaven. Uitwerken, monitoren en bijstellen van uitrolstrategieën en werkwijzen. Stimuleren van projecten op impact.

Portfolio, Voorwaarden, Standaarden en Catalogus

Het opzetten en bijhouden van de portfolio van ontwikkelprojecten, waarin geïnvesteerd wordt. Uitwerken van voorwaarden en regelgeving. Met leveranciers oplossingen standaardiseren om te industrialiseren en opschalen voor toepassing in andere steden. Het helpen exportkansen te vergroten via de EU.

Kennisopbouw en –uitwisseling

Het ontwikkelen met de burger centraal, impact op wet- en regelgeving, ethiek, privacy, security, nieuwe technologieën etc. Inventariseren van pockets of expertise in de steden, samenwerken met partijen als Future City Foundation (City Deal) en kennisinstellingen: onderzoek, opleidingen en kennisvalorisatie.

Programmamanagement

Het doorlopend voeren van overleg ter bewaking van afspraken, monitoren van voortgang, inventariseren van knelpunten en risico's en bieden van hulp bij het vinden van oplossingen. Actieve 'werving' onder steden om opschaling te realiseren. Communiceren over voortgang en succes.

Bestuurlijke afstemming

Het afstemmen met G4/5, VNG, M50, P10, K80, IPO, UvW, andere departementen en EU om knelpunten op te lossen en het opschalen van oplossingen verder te stimuleren.

Strategisch partneroverleg en strategische inkoop

Het afstemmen met het bedrijfsleven en koepels als FME en BTG over knelpunten en verbeteringen in werkwijze en samenwerking. Het bureau kan mantelovereenkomsten sluiten voor levering van diensten en producten. Steden kunnen zo sneller inkopen en opschalen. Het bedrijfsleven heeft toegang tot een grotere markt.

Financiering en effectmeting

Het ontwikkelen van innovatieve vormen van financiering (ook met financiële sector) en opzetten en uitvoeren van effectmetingen (SDG's, SROI). Het gezamenlijk met steden zoeken naar passende EU financiering. Het programmabureau werkt resultaatgericht en is daar op af te rekenen.

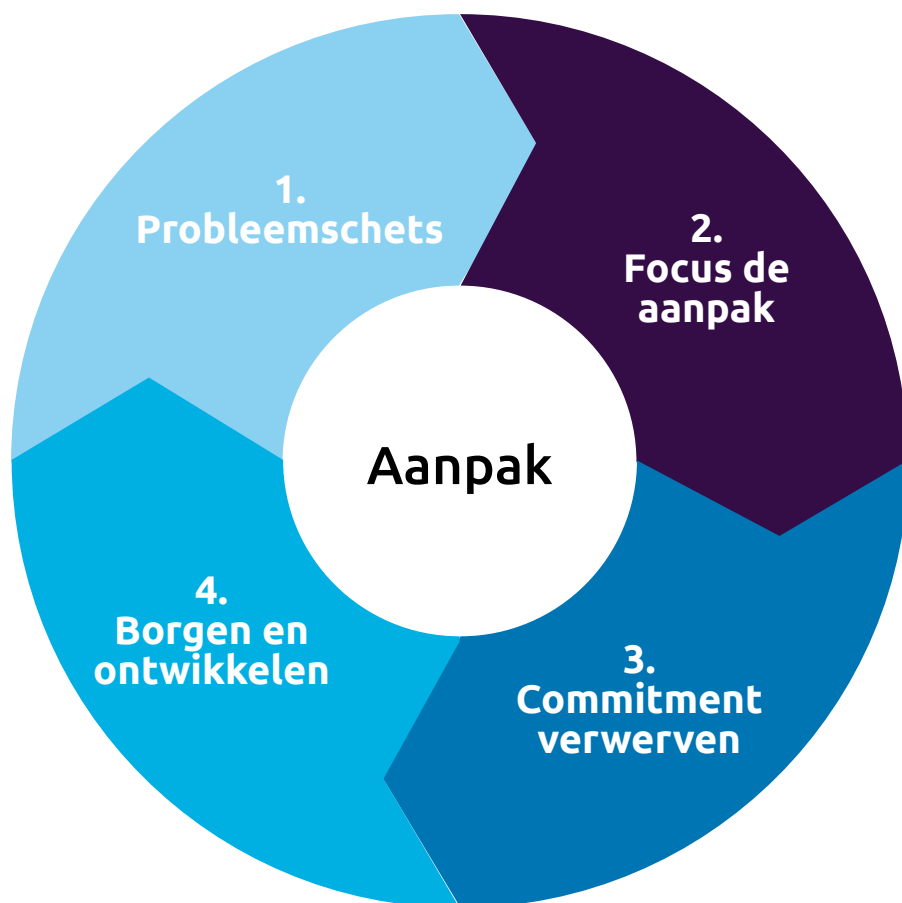
Support van governance en advisory board

Het voorbereiden bijeenkomsten, voortgangsrapportages en maken van verslagen en zorgen voor de verbinding met bedrijfsleven en kennisinstellingen.

VERVOLG: EEN SNELLE START VAN DE KWARTIERMAKERSFASE OM SAMEN MET HET RIJK TE CONCRETISEREN EN TE STARTEN MET EERSTE IMPLEMENTATIES

Nu de G40 analyse en voorstel gereed hebben, kan vanaf Q2 worden gestart met invulling en uitvoering. VNG, G5, M50, P10 en K80 gebruiken dit voorstel bij de vorming van de gezamenlijke uitvoeringsagenda.

1 2020 – Probleemschets (framing the issue): G40 rapport

In 2020 is het rapport “Smart Cities in de G40: Overzicht versnellers en knelpunten en advies” uitgekomen. Hierin is de huidige situatie in kaart gebracht en zijn problemen geïdentificeerd.

2 Q1 2021 – Focus de aanpak; voorstel en lobby naar nieuw kabinet

In het eerste kwartaal van 2021 is een vervolgstap gezet en is namens de G40 een aanpak geschreven richting het nieuwe kabinet, waarin concreet invulling wordt gegeven aan de sporen 3 en 4 van de inzet van de VNG. Hierin is een concreet plan gepresenteerd om de geïdentificeerde problemen aan te pakken in een interbestuurlijk arrangement.

3 Q2 – Q4 2021 – Kwartier maken en eerste implementaties starten

Om het momentum ten volle te benutten, is het zinvol om hierna een kwartiermakersfase te starten.

De doelen in deze fase zijn:

- Versterken commitment binnen netwerken en kerndepartementen
- Verstevigen relaties met bedrijfsleven en kennisinstituten
- Opbouwen governance en programmabureau
- Vaststellen inzet van gemeenten en departementen in fte
- Uitwerken financiering: departementale en stedelijke bijdragen
- Opstellen roadmaps
- Opstellen rapportageformats
- Opzetten communicatiestrategie
- ***Starten van eerste gezamenlijke implementaties.***

4 2022 - 2026 – Versnellen en opschalen

Vanaf 2022 wordt het programma in volle omvang gerealiseerd. Gebruik maken van eerdere manieren van samenwerken zoals het programma Beter Benutten.

Bronnen

Geciteerd

1. Als één overheid van IFV; Rapport Brede Maatschappelijke Heroverwegingen, Ruimtelijke verkenning Nederland later 2 van PBL;
2. Rapport Smart Cities in de G40: Overzicht versnellers en knelpunten en advies;
3. Programma inzet kabinetsformatie 2021, VNG;
4. Als één overheid van FNV; Rapport Brede Maatschappelijke Heroverwegingen;
5. Steden maken het verschil! Strategische Agenda 2019-2022 (G40, 2019);
6. Programma inzet kabinetsformatie 2021 (VNG);
7. Krachtig Groen Herstel van Nederland (VNG, IPO, UvW, 2021);
8. Van Winden & Van den Buuse. "Smart City Pilot Projects: Exploring the Dimensions and Conditions of Scaling Up" (2017);
9. Steden maken het verschil! Strategische Agenda 2019-2022 (G40, 2019);
10. Effectief Sturen met Multi-level Governance: Snel en slim schakelen tussen schalen, NSOB, 2018.

Geraadpleegd

Actieagenda Wonen "Samen werken aan goed wonen" [beleidsprogramma] (2020)

Agenda Stad "City Deals"[beleidsprogramma's]

Digitaal Stelsel Omgevingswet [website VNG & website DSO]

Economisch Instituut voor de Bouw "Woningbouwopgave tot 2035 en investeringscapaciteit corporaties" [beleidsrapport] (2020)

European Commission "The European Green Deal" [beleidsprogramma] (2019)

FD.nl (2021). Klimaatplannen blijken miljardenlast voor gemeenten

FME "Eén technologie beraad op ieder ministerie" [artikel] (2021)

Gemeente Amsterdam "Datastrategie Gemeente Amsterdam: Amsterdamse zelfbeschikking over data – 2021 – 2022" [beleidsprogramma] (2021)

Gemeente Groningen "Groninger Participatiewerkboek" [beleidsagenda] (2019)

Green Deal 173 "Zero emissie stadslogistiek" [beleidsagenda] (2014)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties "Nationale Omgevingsvisie: Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving" [beleidsrapport] (2020)

Ministerie van BZK "Programma verstedelijking en wonen" [beleidsprogramma] (2020)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid "Rapport Brede maatschappelijke heroverwegingen" [beleidsrapport] (2020)

Ministerie van EZK, BZK, LNV, IenW "Het Klimaatakkoord" [beleidsprogramma] (2020)

Ministerie van infrastructuur en milieu "Aanpassen met ambitie: Nationale Klimaatadaptatie strategie (NAS)" (2016)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit "Wetsvoorstel ikstofreductie en natuurverbetering" [wetsvoorstel] (2020)

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid "Nederlands Cybersecurity Agenda: Nederland digitaal veilig" [beleidsprogramma] (2019)

NSOB, "Effectief Sturen met Multi-level Governance: Snel en slim schakelen tussen schalen" [rapport] (2018)

NU.nl (2021). Verwacht aantal extra huizen blijft volgens EIB achter bij wat partijen beloven.

Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid "NL DIGibeter 2020: Agenda Digitale Overheid" [beleidsprogramma] (2020)

Planbureau voor de Leefomgeving “Ruimtelijke verkenning Nederland later” [beleidsrapport] (2021)

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur “Digitaal Duurzaam” [beleidsprogramma] (2021)

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur “Naar een integraal bereikbaarheidsbeleid” [beleidsprogramma] (2021)

Raad voor Openbaar Bestuur: Adviesrapport Rust-Reinheid-Regelmatig (2021)

RES “Nationaal Programma Regionale Energiestrategie” [beleidsprogramma] (2020)

Rijksoverheid “Klimaatakkoord” [klimaatprogramma] (2019)

Rijksoverheid “Omgevingswet” [wetsartikel] (2019)

Rijksoverheid “Programma Aardgasvrije Wijken” [beleidsprogramma] (2019)

Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen “Als één overheid: Slagvaardig de toekomst tegemoet!” [beleidsrapport] (2020)

SWECO “Ruimte voor de toekomst” [beleidsrapport] (2021)

United Nations “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” [beleidsprogramma] (2015)

VNG “Smart Society Agenda” [beleidsprogramma] (2020)

VNG “VNG Agenda 2021” [beleidsprogramma] (2021)

W. Van Winden & D. Van den Buuse, “Smart City Pilot Projects: Exploring the Dimensions and Conditions of Scaling Up”, Journal of Urban Technology, 24:4, 51-72 (2017).

5G Handvast alliantie “Handvast 5G: Samen op weg naar hoogwaardige digitale connectiviteit” [beleidsrapport] (2020)

Colofon

‘Samenwerking G40 en Rijk: Slimme duurzame verstedelijking’ is een uitgave van Stedennetwerk G40 en Capgemini Invent, mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, maart 2021.

Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopiëren, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Auteurs

Hans Teuben
Patrick de Bas
Guus Kok

Met dank aan

BTG
FME
Connekt
NL Digitaal
DDA
iPoort
Future City Foundation
City Deal ‘Een slimme stad, zo doe je dat’
Danny Frietman

Fotografie

Adobe Stock

Grafische vormgeving

Lexenzo

Drukwerk

Drukkerij Sandedruk

